

Förbandsbesöksrapport Södra Militärregionen MR S Rinkaby

18 oktober 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Alice Nilsson

Annie Hugosson

Information om förbandet

Södra Militärregionen (MR S) går under stridskraften hemvärnet och bedriver sin verksamhet inom Östergötland, Småland, Blekinge och Skåne. MR S utbildar värnpliktiga på tre utbildningsorter vilka är: Rinkaby, Eksjö och Kosta. Där utbildar man värnpliktiga som skrivs in för fyra olika befattningar: skyttesoldatsgruppchefer, skyttesoldater, stridssjukvårdare och fordonsförare. Utbildningstiderna är 10 respektive 6 månader. Vid Pliktrådets besök hade 27 gruppchefer påbörjat sin grundläggande militära utbildning på Rinkaby. Efter årsskiftet rycker ytterligare 93 värnpliktiga in som delas upp i tre plutoner på de olika utbildningsorterna. Då delas även gruppcheferna upp och utbildas på de utbildningsorter de är placerade hos. Militärregionen är beroende av andra förband för att kunna

genomföra sin verksamhet. Den samverkan som sker gäller materielförsörjning, tillgång till försvarshälsa samt utbildningslokaler.

Sammanfattning av rapporten

- Under besöket uppmärksammades det att de värnpliktiga inte blir mätta genom den portionspaketerade maten som serveras. På grund av geografiska förutsättningar transporteras mat i färdiga portioner till förbandet och dessa menar de värnpliktiga är för små sett till mängden mat.
- MR S behöver genomföra återtag i utbildningen om värnpliktigas rättigheter och skyldigheter. Pliktrådet stöttar förbandet kortsiktigt med underlag för att sprida information, men vill se långsiktig förändring i planering och genomförande av utbildningen.
- Under besöket uppmärksammades ett behov av samtalsstöd och psykisk stöttning. Det fanns en uppfattning bland de värnpliktiga om att vara bortprioriterad om man hade dessa behov. Pliktrådet uppmanar MR S att använda sig av P 7s värnpliktskonsulenter eller tilldela någon uppgift att agera samtalsstöd på Rinkaby.
- De värnpliktiga berättar om ett välfungerande medinflytandesystem där befäl visar på handlingskraft och engagemang då brister uppmärksammas. De värnpliktiga får i god tid information om när de olika nämnderna kommer genomföras vilket de menar bidrar till en god förberedelse och effektivitet under mötena.
- De värnpliktiga har vid Pliktrådets besök fortfarande inte tilldelats regnställ. Dessutom råder en brist på skalplagg, marschkängor och handskar i vissa storlekar.

Arbetsmiljö & säkerhet

Vid Pliktrådets besök hade ännu inte skyddsassistenterna fått utbildning i hur de bedriver sitt förtroendeuppdrag. Detta skulle ske inom snar framtid, och är något Pliktrådet kommer följa upp genom kontakt med skyddsassistenterna. I övrigt är de värnpliktiga nöjda med sin arbetsmiljö och upplever att deras befäl hjälper dem att upprätthålla säkerheten under utbildningsmomenten.

Försvarshälsan

Den försvarshälsa som MR S använder sig av vid utbildning på Rinkaby är P 7s försvarshälsa som ligger i Revingehed. För att de värnpliktiga ska få tillgång till denna transporterar man dem med bil. De värnpliktiga har en rutin för sjukmönstring som tydligt har kommunicerats, men dem menar att tiden inte räcker till. Vid besöket har värnpliktiga femton minuter på sig att sjukmönstra. Denna tid förfaller samtidigt som de genomför sin morgonrutin. De värnpliktiga uttryckte att tiden som ges för sjukmönstring är för kort, och önskar att den förlängs så att man både kan vara med på morgonrutinen och sjukmönstra. Pliktrådet uppmanar förbandet till att se över och ändra rutinerna vid sjukmönstring. Pliktrådet avser följa upp rutinerna vid besök nummer två.

I övrigt är de värnpliktiga nöjda med den hjälp de får från försvarshälsan.

Fysisk belastning

Förbundet använder sig av en belastningstrappa vid utbildningen. Denna upplevs fungera bra enligt de värnpliktiga. De berättar om hur tjänsten läggs om för att på ett lämpligt sätt öka belastningen. De uttrycker inga problem vad gäller den fysiska belastningen på förbundet.

MR S har tillsett de värnpliktiga gymkort till ett gym i Kristianstad. Detta eftersom det inte finns något inomhusgym att tillhanda på Rinkaby. Detta ser både Plikträdet och värnpliktiga positivt på eftersom man möjliggör en större rörelsefrihet vad gäller fysisk träning.

Psykisk hälsa

Under besöket uppmärksammas det att vissa värnpliktiga hade önskat ökat stöd när det kommer till att söka hjälp för psykisk ohälsa. De värnpliktiga upplevde att det prioriterades högre ifall man hade behov av fysisk stöttning medan om man behövde psykologisk stöttning så var detta lägre prioriterat. Detta såg Plikträdet som problematiskt, då uppfattningen om att man blir bortprioriterad påverkar helhetsuppfattningen om utbildningen och befäl negativt. När Plikträdet återkopplade detta till kompaniledningen tryckte Plikträdet på att se över hur kommunikationen kring sjukmönstringsprocessen ser ut. Man behöver från kompaniet kommunicera hur kontakten och bokningen av samtalstid hos psykologen går till den som söker behovet. Det är också viktigt att i ett så tidigt skede som möjligt kommunicerar om det skulle uppstå väntetid eller andra hinder för att kunna få en tid för samtal. Plikträdet och kompaniledningen var enade om att en bättre kommunikation till de värnpliktiga som söker stöd är vägen framåt för att ändra uppfattningen om olika prioriteringsordningar.

Plikträdet ger som förslag på att MR S kan använda sig av Södra skånskaregementets (P 7) värnpliktskonsulenter. Eftersom MR S använder sig av P 7 försvarshälsa skulle man då även kunna använda sig av deras konsulenter. Detta hade möjliggjort för värnpliktiga att få ytterligare tillgång till samtalsstöd, även via telefon. Värnpliktskonsulenterna på P 7 har producerat en broschyr "Läge att snacka?" som delas ut till samtliga värnpliktiga på P 7. Plikträdet ger som förslag att genom dialog med P 7 använda sig av dessa för att sprida information till värnpliktiga om fler sätt att söka stöd. Om den möjligheten inte finns bör MR S överväga att tilldela någon i uppgift att finnas som samtalsstöd för de värnpliktiga, eftersom behovet finns. Kompaniledningen skulle titta vidare på frågan. Plikträdet avser följa upp hur detta hanterats vid besök nummer två.

Attityder & jargong

Under besöket berättade värnpliktiga om att attityden mellan värnpliktsnärbefäl och värnpliktiga emellanåt är problematisk. De värnpliktiga berättade om ett bemötande av befälen som inte hade uppskattats. Det hade rört sig om onödiga kommentarer eller personpåhopp. Detta hade i sin tur lett till att man som värnpliktig börjat vända sig mot befälet på grund av lågt förtroende. När Plikträdet lyfte detta till kompaniet var det något som hade hanterats sedan innan. Kompaniet skulle genomföra återtag, och Plikträdet kommer följa upp jargongen under besök nummer två.

I övrigt upplever Plikträdet en god jargong mellan befäl och värnpliktiga. Klimatet upplevs som tillåtande och utvecklande. Detta är något värnpliktiga bekräftar. De lyfter specifikt vissa incidenter

som lyfts på plutonens timme och som sedan hanterats bra och förbättrats av kompaniet vad gäller attityder och jargong. De värnpliktiga upplever att förbansledningen har en god jargong mot dem.

Avbruten utbildning

Pliktrådet har ingen uppfattning om hur det ser ut på MR S avseende avbruten utbildning.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Vid besöket uttrycker de värnpliktiga att de är nöjda med sitt boende. De berättar att kaserner och andra lokaler så som matsal, hygienutrymmen och dagrum tillmötesgår deras behov. Soldathemmet i Revingehed har tillsett att de värnpliktiga får tillgång till tv-spel och filmer i sitt dagrum vilket uppskattas.

Vid besöket uppmärksammades ett behov av att tillse värnpliktiga kvinnor med mensskydd på andra ställen än bara boendekasern. De värnpliktiga berättar att de bara är vid sina logement på morgonen och sedan har tjänst någon annan stans. Skulle man då vara i behov av mensskydd senare under dagen blir det en onödig tidsåtgång att hämta detta, då de ofta bedriver verksamhet en bit ifrån boendekasernen. Detta skulle kompaniet ta med sig och åtgärda.

Materiel & personlig utrustning

MR S får sin utrustning från tre olika försörjningsenheter (FörsA). Vilken FörsA som tilldelar utrustningen beror på vilken av utbildningsorterna du befinner dig på. Under Pliktrådets besök är samtliga värnpliktiga på Rinkaby, vilket innebär att försörjningen kommer från FörsA Eksjö. De problem som beskrivs under detta avsnitt utgår från en lägesrapportering från FörsA Eksjö samt de värnpliktigas egna berättelser.

Likt övriga förband finns det även på MR S problem med viss personlig utrustning. Dels har de värnpliktiga inte fått ut några regnställ. De värnpliktiga berättar om att de förstår varför förbandet inte kan få tag i några regnställ, men saknar förklaring från Försvarmakten om hur det har blivit så. Under besöket upplevs en frustration över att inte kunna tilldelas den utrustning som behövs.

Eftersom de värnpliktiga inte har tilldelats regnställ är de istället beroende av skalplagget som vattenavvisande plagg. Däremot vittnar de värnpliktiga om att detta inte håller tätt vid regn och inte heller är särskilt slitstarkt i fältmiljö. Utöver regnkläder finns brister på skalplagg i vissa storlekar, marschkänga 90 i vissa storlekar, stridsväst 2000 i storlek M och stridshandske, femfingerhandske 06 och trefingerhandske 09. De värnpliktiga har istället fått ut djungel- eller ökenhandske.

Pliktrådet sitter med när adjutanten berättar för de värnpliktiga om vilka materiella brister som finns på försörjningsenheterna. Kommunikation är viktigt för att de värnpliktiga ska få en uppfattning om lägesbilden. De värnpliktiga upplever att informationsdelgivningen minskar frustrationen då de redan i förväg, innan de ska hämta ut utrustning på försörjningsenheterna, förstår vad de kommer få för utrustning. Pliktrådet vill uppmuntra förbandet till att fortsatt delge de värnpliktiga kontinuerlig information om materielläget, samt uppmana fler förband att göra detsamma.

Medinflytande

När Pliktrådet samtalar med de förtroendevalda uttrycker dem att de är väldigt nöjda med hur medinflytandet hanteras på kompaniet. De berättar om att plutonens timme har fungerat bra och att de får stöttning och stöd när de behöver det. De genomför plutonens timme utan att befälen är med, vilket de anser är bra för då kan de prata fritt. Efter en stund ansluter befälen till mötet och de värnpliktiga har då möjlighet att återkoppla sådant som fungerar bra eller dåligt. De värnpliktiga berättar om att detta är något som fungerat bra och det som har tagits upp har hanterats direkt av kompaniet.

Något som specifikt lyfts när Pliktrådet talar med förtroendevalda är relationen de har till sin LMA. De upplever att LMA:n är handlingskraftig och inlyssnande. Detta menar dem har hjälpt dem våga öppna upp sig mer och berätta om det finns problem. De upplever också att det visar på att man värdesätter de värnpliktigas trivsel och åsikter högt genom att prioritera de problem som lyfts på bland annat plutonens timme eller under NVK-möten.

De värnpliktiga får ut schema på när kompaninämnder genomförs, samt veckoschema där plutonens timme är medplanerat. Detta menar de värnpliktiga hjälper dem att under veckans gång reflektera över punkter att ta med till mötet och på så sätt förbereda sig bättre.

Vid Pliktrådets besök hade skyddsassistenterna ännu inte fått utbildning i sin roll som skyddsassistenter. Kompaniet hade som plan på att genomföra utbildning inom snar framtid och skulle återkomma när den var genomförd. Pliktrådet följer skyddsassistenterna genom telefonkontakt.

Efter samtal med de värnpliktiga framgick det att de inte fått tillräcklig utbildning i vad för rättigheter de omfattas av. Bland annat gällde det rättigheter i form av ersättningar, tjänstledighet och permission. Som exempel hade de värnpliktiga ingen kunskap om att de vid varje tjänstgöringsfri period ska ha rätt till trettiosex timmar i hemmet eller att de kan söka tjänstledigt för att delta i idrottstävlingar. Pliktrådet uppmanar strakt förbandet till att utbilda de värnpliktiga inom deras rättigheter och skyldigheter. Pliktrådet förser också förtroendevald med underlag krig lagstöd för värnpliktiga under grundutbildning som de kan delge övriga kamrater, men anser att förbandet långsiktigt bör utveckla en plan för hur och när man utbildar de värnpliktiga om deras rättigheter och skyldigheter.

Meningsfull utbildning

Vid besöket upplevde de värnpliktiga att de hade en väldigt god och välplanerad utbildning. De lyfter också att de lätt förstod syftet med de övningar som genomförs, och om de inte gör det kan de fråga sina befäl och därigenom få ett svar. De värnpliktiga berättar också att de upplever sig ha kompetenta befäl som bedriver utbildning med en god metodik.

Information & mönstring

Hos MR S skrivs de värnpliktiga in på fyra olika befattningar vilka är skyttesoldatsgruppchef, skyttesoldat, stridssjukvårdare och fordonsförare. När de värnpliktiga sedan ryckt in kommer de utbildas mot andra specifika befattningar beroende på hur förbandet bedömer deras lämplighet. När Pliktrådet samtalar med de värnpliktiga upplevs detta som ett uppskattat koncept. De värnpliktiga

menar på att det blir mer trovärdigt om förbundet placerar de som är bäst lämpade på varje befattning. I övrigt upplevs de värnpliktiga nöjda med den information de fått inför, under och efter mönstring inom deras tjänst.

Eftersom MR S bedriver utbildning på tre olika utbildningsorter är det viktigt att detta tydliggörs redan vid inskrivning för de 27 gruppchefer som rycker in på en gemensam utbildningsort. Gruppcheferna kommer efter genomför gruppchefsskola placeras ut på de övriga utbildningsorterna. Under besöket var kompaniet noga med att kontrollera att de värnpliktiga hade fått tillgång till denna information. Pliktrådet ser positivt på att kompaniet övervakar inskrivningarna och informationen som ges vid dem, då detta är ett problem som Pliktrådet stöter på hos andra förband. Att vid inskrivning få rätt information är vitalt för förberedelser och för att få ett gott förtroende för organisationen.

Meningsfull fritid

På grund av MR Ss geografiska läge finns det begränsade möjligheter till fritidsaktiviteter. Det förbundet har gjort är att förse värnpliktiga med cyklar som de får bruka hur de vill. Detta möjliggör att dem kan cykla in till den lokala pizzerian eller cykla och bada. Däremot finns det ett begränsat antal. I övrigt har förbundet jobbat med de förutsättningar som ges och bland annat ställt upp ett pingisbord i källaren för att de värnpliktiga ska kunna få en så god tillvaro som möjligt. Man har också med hjälp av Revingeheds Soldathem försett dagrum med tv och tv-spel.

Pliktrådet lyfter efter förfrågan av de värnpliktiga möjlighet till att förse de värnpliktiga som utbildas till förare med en minibuss. Minibussen skulle de kunna förvalta på ledig tid enligt styrningar, för att möjliggöra att fler kan ta sig utanför Rinkaby och inte heller vara väderberoende. Pliktrådet hänvisade också MR S till att ta inspiration från P 4, Skaraborgs Regemente, som har gjort en liknande lösning med minibussar till värnpliktiga. Kompaniledningen skulle titta vidare på möjligheten.

Överlag upplevde de värnpliktiga att de fanns en bra balans mellan utbildning, fritid och ledighet. Detta var något kompaniledningen bekräftade som något man strävar efter genom att planera utbildningen för att upprätthålla så gott stridsvärde på soldaterna som möjligt. De värnpliktiga berättade om att de får ut vecko-schema och ett övergripande schema över hela utbildningstiden där de tydligt kan se när utbildningen avslutas på kvällarna, samt vilka helger de åker hem. Detta möjliggör för dem återhämta såväl psykiskt som fysiskt eftersom de kan förbereda sina tjänstlediga helger utefter egna behov.

Resor

Under besöket uppmärksammades några problem med resor. Detta ligger, enligt Pliktrådet, till grund för att de värnpliktiga inte fått tillräcklig utbildning i hur mycket tid i hemmet de har rätt till eller hur resebokningar ska genomföras. Eftersom de värnpliktiga inte vet om vad de har rätt till kan de inte heller säga till när deras resor inte uppfyller de kraven som ställs vid permission och tjänstledighet. Pliktrådet anser att detta går hand i hand med det som nämns under punkten "medinflytande". MR S bör se över hur och när man utbildar i värnpliktigas rättigheter. Om man gör det kommer de problem som uppstått kunna undvikas och förebyggas.

Soldathem

Det soldathem som värnpliktiga på Rinkaby hänvisas till är Revingeheds Soldathem som ligger på P 7, Södra Skånska Regementet. För att ta sig dit krävs det bil eller en bussresa på två timmar. Detta gör att möjligheten till soldathem blir ytterst begränsad. Det sätt man försökt lösa detta på är att soldathemmet i Revingehed har försett Rinkaby med materiel i form av tv-spel, filmer och fotbollar. Dessutom väljer soldathemsföreståndaren att besöka Rinkaby när det finns möjlighet för att ta del av deras utbildning. De värnpliktiga ser positivt på denna lösning och upplever att förbundet försöker ge dem så goda förutsättningar som möjligt för att besöka och ta del av den verksamheten soldathemmet kan förse de värnpliktiga med.

Övrigt

Vid besöket fick Pliktrådet till sig av flera värnpliktiga att mängden mat som serveras är för liten. De upplever att de allt för ofta går hungriga även direkt efter att de ätit. De gånger de får serverad mat i antingen portionsförpackningar eller i isoleringskärl är då de upplever att de får för lite mat. Pliktrådet förstår sig på problematiken med att ha köket 40min från utbildningsplatsen och att då behöva frakta portionsförpackad mat, men uppmanar förbundet över att se över om det finns möjlighet att öka volymerna mat i förpackningarna. Kompaniledningen lyfte ett alternativ med att köpa något typ av mellanmål för att komplettera maten vilket Pliktrådet såg positivt på. Pliktrådet kommer fortsatt vara i kontakt med kompaniet om hur matfrågan utvecklar sig, samt försöka samla mer information om vart problemet ligger med mängden mat som serveras.

Avslutning

Pliktrådet vill tacka förbundet för ett välplanerat och bra upplagt besök. Pliktrådet vill också tacka MR S för ett gott bemötande under hela besöket, som präglades av konstruktiva möten och transparens. Vi ser fram mot att besöka Södra militärregionen och dess andra utbildningsorter!

Alice Nilsson
Ordförande, förbandsansvarig MR S

070-848 61 84
alice.nilsson@pliktradet.se